TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN SEKSENİNCİ YILI

GEFAD

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

GAZİ UNIVERSITY
JOURNAL OF GAZİ FACULTY
OF EDUCATION

CİLT VOLUME 24

SAYI NUMBER 2004-2

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi

Sahibi:
Rektör
Prof. Dr. Rıza AYHAN

Genel Yayın Yönetmeni:
Dekan
Prof. Dr. Zekiye SULUDERE

Editör:
Yard. Doç. Dr. Ali GÜL

Yayın Kurulu:
Prof. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR (Ank. Ünv.)
Prof. Dr. Aydan ERSÖZ (Gazi Ünv.)
Prof. Dr. Aykut ÇINAROĞLU (Ank. Ünv.)
Prof. Dr. E.Tahir RIZA (Dokuz Eylül Ünv.)
Prof. Dr. Hüsnü ENGİNARLI (ODTÜ)
Prof. Dr. Kadir KARKIN (Dokuz Eylül Ünv.)
Prof. Dr. M.Ali KISAKÜREK (Ank. Ünv.)
Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK (Gazi Ünv.)
Prof. Dr. Namık AÇIKGÖZ (Muğla Ünv.)
Prof. Dr. Nilüfer DARICA (Hacettepe Ünv.)
Prof. Dr. Ömer GEBAN (ODTÜ)
Prof. Dr. Salih AKKAŞ (Gazi Ünv.)
Prof. Dr. Süleyman ERİPEK (Anadolu Ünv.)
Doç. Dr. İsmet ÇETİN (Gazi Ünv.)
Yard. Doç. Dr. Ali GÜL (Gazi Ünv.)
Yard. Doç. Dr. Servet KARABAĞ (Gazi Ünv.)

Editör Yardımcıları:
Dr. Turhan ÇETİN
Ar. Gör. Nusret KAVAK

Redaktörler:
Yard. Doç. Dr. Cemal ÇAKIR (İngilizce)
Okutman Veli Savaş YELOK (Türkçe)

Yılda üç defa yayımlanan hakemli bir dergidir.

Gazi University Journal of Gazi Faculty of Education

Owner:
Rector
Prof. Dr. Rıza AYHAN

General Publishing Manager:
Dean
Prof. Dr. Zekiye SULUDERE

Editor:
Ass. Prof. Dr. Ali GÜL

Editorial Board:
Prof. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR (Ank. Unv.)
Prof. Dr. Aydan ERSÖZ (Gazi Unv.)
Prof. Dr. Aykut ÇINAROĞLU (Ank. Unv.)
Prof. Dr. E.Tahir RIZA (Dokuz Eylül Unv.)
Prof. Dr. Hüsnü ENGİNARLI (METU)
Prof. Dr. Kadir KARKIN (Dokuz Eylül Unv.)
Prof. Dr. M.Ali KISAKÜREK (Ank. Unv.)
Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK (Gazi Unv.)
Prof. Dr. Namık AÇIKGÖZ (Muğla Unv.)
Prof. Dr. Nilüfer DARICA (Hacettepe Unv.)
Prof. Dr. Ömer GEBAN (METU)
Prof. Dr. Salih AKKAŞ (Gazi Unv.)
Prof. Dr. Süleyman ERİPEK (Anadolu Unv.)
Doc. Dr. İsmet ÇETİN (Gazi Unv.)
Ass. Prof. Dr. Ali GÜL (Gazi Unv.)
Ass. Prof. Dr. Servet KARABAĞ (Gazi Unv.)

Associate Editor:
Dr. Turhan ÇETİN
Res. Ass. Nusret KAVAK

Redaktor:
Ass. Prof. Dr. Cemal ÇAKIR (English)
Veli Savaş YELOK (Turkish)

A refreered journal is published three times a year.

Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
06500 Teknikokullar-ANKARA-TÜRKİYE

web:gefad.gazi.edu.tr
E-mail: gefad@gazi.edu.tr

BU SAYIDAKİ MAKALELERİN HAKEMLERİ

Prof. Dr. Akif AKKUŞ (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali UÇAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayfer TANRIVERDİ (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Cemalettin ŞAHİN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Faik İMAMOĞLU (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatih NURAY (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Güler ÜLKÜ (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan BACANLI (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail BOZKAYA (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Cihat CAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet GÜNAY (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa AYDOĞDU (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ERGÜN (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa YEL (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Ramazan TEZCAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Salih AKKAŞ (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Salih ÇEPNİ (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Selma MOĞOL (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Şeref MİRASYEDİOĞLU (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Türev BERKİ (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Ziya ARGÜN (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN (Hacettepe Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Feza GÖKMEN (Hacettepe Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Galip YÜKSEL (Gazi Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Gül KESKİL (Hacettepe Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Kemal KÖKSAL (Gazi Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Lütfullaf TÜRKMEN (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Musa SARI (Gazi Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Neşe TERTEMİZ (Gazi Üniversitesi)

Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi

Cilt 24 Sayı 2004-2

İÇİNDEKİLER

Murat GÖKDERE-Salih ÇEPNİ • Üstün Yetenekli Öğrencilerin Fen Öğretmenlerinin Hizmet İçi İhtiyaçlarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma; Bilim Sanat Merkezi Örneklemi....1-14

Nesrin ÖZSOY • Kavram Haritalarının ve Vee Diyagramlarının Fonksiyonlar Ünitesinin Öğretilmesinde ve Öğrenilmesinde Kullanılması 15-24

Hayrettin KÖROĞLU-Sibel YEŞİLDERE • İlköğretim Yedinci Sınıf Matematik Dersi Tamsayılar Ünitesinde Çoklu Zeka Teorisi Tabanlı Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi 25-41

Aslı Özlem TARAKÇIOĞLU • Dil Öğretimi Sınıfları İçin Bir Edebiyat Öğretimi Yaklaşımı Önerisi.... 43-55

Nuray ÖZEN • Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri..... 57-63

Enver TUFAN • Geleneksel Makamlar Kullanılarak Yazılan Etütlerin Piyano Eğitimi Açısından Önemi 65-77

Gürcan GÜRGEN • Doğu Karadeniz Bölümü'nde Maksimum Yağışlar ve Taşkınlar Açısından Önemi 79-92

Nihan YAĞIŞAN-Latif AYDOS • Keman Çalmada Temel Yay Hareketlerinde Omuz ve Dirsek Eklemlerinde Görülen Açısal Değişikliklerin Araştırılması 93-103

Aytekin ALBUZ • Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Çok Boyutluluk..... 105-110

Jale ELDELEKLİOĞLU • Çocuklarda Özgüven Gelişimi..... 111-121

Uygar KANLI- Rahmi YAĞBASAN • Proje-2061'in Işığında Fizik Ders Kitaplarının Eğitimsel Tasarımına Eleştirel Bir Bakış..... 123-155

Zeki NACAKLI • Türk Halk Müziği Eserlerinin Viyola Eğitiminde Kullanılabilirliği Üzerine Bir Araştırma 157-171

Meryem SELVİ-Mehmet YAKIŞAN • Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Enzimler Konusu ile İlgili Kavram Yanılgıları 173-182

Suat ÜNAL-Bayram ÇOŞTU-Faik Özgür KARATAŞ • Türkiye'de Fen Bilimleri Eğitimi Alanındaki Program Geliştirme Çalışmalarına Genel Bir Bakış 183-202

Neşe CAN • Osmanlı Dönemi Türkçe Müzik Yazmalarında Ünlü Türk Bilgini Fârâbî 203-215

Şemsettin DURSUN-Yüksel DEDE • Öğrencilerin Matematikte Başarısını Etkileyen Faktörler: Matematik Öğretmenlerinin Görüşleri Bakımından..... 217-230

Kemal FİLİZ • Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Meslekle İlgili Okuma ve Araştırma Alışkanlıkları..... 231-242

Asım ARI • Yaz Tatili Öğrenme Kaybı 243-258

GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı2 (2004) 105-110

Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Çok Boyutluluk

Variety in the Education of Music Teachers

Aytekin ALBUZ

GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE

ÖZET

Müzik öğretmenliği eğitimi, mesleki müzik eğitiminin bir alt boyutunu oluşturmaktadır. Ancak, kapsam, içerik ve işlevleri bakımından diğer mesleki müzik eğitim türlerine nazaran daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Günümüz müzik eğitimi tek yönlü değil, çok yönlü; tek boyutlu değil, çok boyutlu olarak ele alınıp düzenlenmeli ve uygulanmalıdır. Zira, evrensel anlamda müzik eğitimcisi yetiştirmenin yolu artık bu anlayıştan geçmektedir.

Anahtar sözcükler: Müzik Eğitimi, Müzik Öğretmeni

ABSTRACT

Music teacher training forms a lower step of professional music training. However, its scope, content and function has got a more complicated structure than other types of professional music training. Currrent music training has to be discussed, arranged and put into practise with a lot of directions and with a lot of dimensions rather than with uniform thinking, The reason is that the way of educating a universally accepted music trainer calls for this approach.

Key words: Music Education, Music Teacher

1. Giriş

Meslekî müzik eğitiminin bir alt kolu olan müzik öğretmenliği eğitimi; sanat eğitimi, müzik tekniği eğitimi, müzik bilimi eğitimi ve öğretmenlik formasyonu kavramlarının sentezlendiği büyük ve kapsamlı bir olgudur.

Dolayısıyla müzik öğretmenliği eğitimi; kurum, kural ve işleyişiyle disiplinler arası bilimsel/sanatsal bir temele dayalı olup, yanı sıra çağın gerektirdiği her türlü teknolojik donanımdan yararlanma imkânına açık olması sebebiyle de çok yönlü ve çok boyutlu bir eğitim/öğretim alanı olarak dikkati çeker.

Meslekî müzik eğitimi içerisinde yer alan müzik bilimciliği eğitimi, bestecilik eğitimi, icracılık eğitimi, müzik teknologluğu eğitimi, müzik öğretmenliği eğitimi gibi kavramların her biri özel anlamda ayrı bir uzmanlık alanını ifade etmekle birlikte; müzik öğretmenliği eğitimi çok daha geniş ve kapsamlı olarak ele alınıp uygulanır.

2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; Türk müzik eğitimini farklı boyutları ile ele alıp, evrensel normlara ulaştırma çabalarında izlenmesi gereken temel bazı politika ve yaklaşımları sergilemektir.

3. Yöntem

Müzik öğretmenliği eğitiminde uygulanabilecek farklı yaklaşımları sergilemeye dönük olarak ele alınan araştırmada; kaynak taramayı esas alan "genel tarama" modeli kullanılmıştır.

4. Bulgu ve Yorumlar

Müzik kültürlerinin kesiştiği bir noktada bulunan Türkiye, hızlı bir kentleşme, endüstrileşme, çağdaşlaşma, demokratikleşme ve dünya ile bütünleşme sürecini beraberce yaşamakta; dolayısıyla bu durum müzik eğitimi ve öğretimine de yansımaktadır (Uçan, 101).

Müzik öğretmenliği eğitiminin farklı tür ve boyutları olduğu artık bilinen bir gerçektir. Fakat hangi boyut ve düzeyde olursa olsun, düzenlenecek olan müzik öğretim programları mutlaka hem teori, hem uygulama, hem de formasyon alanlarının tümünde yeterli, dengeli ve tatmin edici bir bütünlük taşımalıdır. Zira müzik öğretmenliği eğitimi sadece teori, çalgı, ses, formasyon eğitimi gibi alt boyutlardan ibaret olmayıp bunların bir büyük bileşkesidir.

Ancak bu boyutlar içerisinde bir tanesi vardır ki biraz daha önde götürülmesi gereklidir. Bu da müzik eğitiminin uygulamalı yönü olan çalgı eğitimi konusudur. Çünkü bir müzik öğretmeni çevresinde etkili olabilmek için öncelikle bir çalgıyı iyi düzeyde icra edebilmelidir. Zira bu sayede müzikal kimliğini yakalayabilecek ve müzikal anlayışını yükseltebilecektir (Bayraktar, 142).

Boyutu, düzeyi, süresi, biçimi ve içeriği ne olursa olsun; müzik öğretimi şu temel öğelerden oluşur: Öğrenci, öğretmen, öğretim programı, müzikal ortam, müzik öğretim hizmeti ve çevre. İşte bu altı öğe müzik öğretiminin belirleyicisidir (Uçan, 118).

Müzik eğitiminin en temel önceliği çağdaş bir müzik öğretim programına sahip olmaktan geçmektedir. Aksi, tek boyutlu, çağın gereklerinden uzak, işlevsiz ve yetersiz bir müzik eğitimini de beraberinde getirecektir. Öte yandan, bütünleşen bir dünya üzerinde evrensel müzikteki yerimizi alabilmenin yegane koşulu da yine çok yönlü ve çok boyutlu müzik öğretimi anlayışından geçmektedir.

Ancak bu faaliyetler yapılırken de mutlaka yakından uzağa eğitim anlayışından hareket etmeye özen gösterilmelidir. Bakınız Ulu Önder, 1922 yılında Türk Ocağının Konya şubesinde gençlerle konuşmasında şöyle demiştir; ".....Dünyanın her türlü ilminden,

keşfiyyatından, terakkiyatından istifade edelim, lakin unutmayalım ki asıl temeli içimizden çıkarmak mecburiyetindeyiz " (Saygun, 54).

Bugün için müzik öğretmenliği eğitimi sadece ana bilim dalı düzeyinde gerçekleşmektedir. Oysa daha yakın bir zamana kadar müzik öğretmenliği eğitimi bölüm düzeyinde uygulama alanı ve imkânına sahipti. Peki acaba müzik öğretmenliği eğitimi bu denli gereksiz ve işlevsiz bir eğitim türü müdür ki düzey ve kapsamı genişletileceğine aksine daraltılmıştır? Bu sorunun yanıtı düşündürücüdür! Eğer Eğitim Fakültelerinde yeniden yapılanma çabaları o gün için daha katılımcı bir anlayışla ele alınmış olsaydı kuşkusuz bugün için durum ve yapılanma çok daha farklı olacaktı.

Yürürlükteki müzik öğretmenliği programı genel anlamda çok boyutlu eğitim anlayışı gözetilerek hazırlanmış gibi görünmekle beraber, içeriksel anlamda sığ bir görünüm arz etmektedir. Bu ise sanki yüzeysel bir programın müzik öğretmenliği eğitimi için yeterli düşünüldüğü kanısını uyandırmaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerde zihinsel engelli çocukların bile müzik eğitimiyle eğitilmeye çalışıldığı bir dönemde, böylesine müthiş yaptırım gücü ve etkisine sahip bir olgunun yeterince önemsenmeyişi üzüntü verici bir durumdur. Konunun önemiyle ilgili olarak sadece Ulu Önder Atatürk'ün 1924 yılında kurduğu Musiki Muallim Mektebine bakmak yeterli olacaktır.

Yukarıda anlatılmak istenenlerden bahisle, müzik öğretmenliği eğitimi Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren kısmen kurumsallaşmakla birlikte henüz istenilen saygın yerine kavuşamamıştır. Zira saygınlığa kavuşma eylemi de kurumların kapsamını daraltarak değil, aksine işlevselleştirerek olur. Bu durum sadece müzik öğretmenliği eğitimi alanı için değil, diğer kurumlar için de geçerlidir. Ama arada önemli bir fark vardır; o da konunun bir eğitim meselesi olduğu gerçeğidir.

Artık günümüz müzik öğretmenliği eğitimi anlayışı dar ve sığ bir zemine oturtulamaz. Bir başka deyişle, sadece müziğin teorisini bilen, sadece çalgısını çalan, sadece iyi pedagojik formasyon eğitimi alan veya sadece şarkı söyleyen bir müzik öğretmeni tipi bugün için geçerli olmaktan uzaktır. Çünkü zaten bahsi geçen bu alanlarda birebir uzmanlık eğitimi veren diğer meslekî müzik eğitimi kurumları mevcuttur. Fakat müzik

öğretmenliği eğitimi her yönüyle en alt kademeden en üst kademeye kadar tüm müzik eğitimi boyutlarında farklı tür ve işlevleriyle köprü görevini mutlaka yerine getirmelidir. Bu bakımdan bir müzik öğretmeni, çağın standart bilgi ve beceri düzeyine ulaşmış iyi bir öğretmen modelini de temsil etmelidir. Lisans düzeyi için geçerli olan bu yaklaşımlar, uzmanlık alanı doğrultusunda lisans üstü eğitim anlayışında da paralellik göstermelidir.

Müzik öğretiminin geliştirilmesi için; müzik öğretmeni yetiştirme düzeni tüm aşamalarıyla verimli ve etkili olarak işletilmeli, müzik öğretim plan ve programları daha çağdaş ve tutarlı biçimde düzenlenmeli, müzik öğretimi için gerekli alt yapı ve donanım sağlanmalı, gerekirse müzik dal müfettişleri yetiştirilmeli ve evrensel müziğe açılım sağlanmalıdır (Uçan, 154).

5. Sonuç ve Öneriler

Günümüzdeki müzik eğitimi yapılanmanın aksine daralan değil, kapsamı ve içeriği genişleyen, genelleşen değil, aksine özele inen müzik öğretim programlarına, kurumlarına ve bunları yetiştirecek bilim adamlarına ihtiyaç olduğu açıktır. Toplumun kazanımları açısından tek yönlü değil, çok yönlü, tutucu değil, evrensel niteliklere sahip müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesinde zaruret vardır. Bugün için mevcut olan müzik öğretmenliği ana bilim dalları da artık yerini kısa bir süre sonra müzik öğretmenliği bölümlerine ve giderek de müzik öğretmenliği fakültelerine bırakmalıdır.

21. yy her alanda olduğu gibi mutlak surette Türk müzik eğitimi/öğretmenliği alanında da yeni atılım, oluşum, yaklaşım ve anlayışların çağı olmalıdır. Bu sebeple;

1. Müzik eğitimi/öğretiminde ivedi olarak sözü edilen yeniden yapılanma süreci başlatılmalı ve YÖK ile iş birliğine gidilerek bu sorunun çözümü konusunda bir şans yakalamaya çalışılmalıdır.
2. Müzik öğretim programları acil olarak değerlendirme işlemine tâbi tutulmalıdır.

3. Müzik eğitiminde kullanılan materyal, yöntem ve teknikler geliştirilerek çağa uygun hâle getirilmelidir.

4. Müzik öğretmeni yetiştirme politikaları gerçekçi bir yaklaşımla tekrar gözden geçirilmelidir.

5. Müzik eğitimi/öğretimi hususunda dünya ülkeleriyle bilim-teknik-kültür-sanat alanlarında daha etkili iletişim ve iş birliği imkânları araştırılmalı ve geliştirilmelidir.

6. Bilgi çağına yakışır nitelikte müzik lâboratuvarları kurulmalı ve bu işe de öncelikle müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlardan başlanılmalıdır.

7. Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı düzenli aralıklarla niteliksel anlamda değerlendirilmeli ve mutlaka kaliteyi arttırıcı tedbirler alınmalıdır (Albuz: 148).

Kaynaklar

Albuz, A. (2002). *21. Yüzyıl Türk Müzik Eğitiminde Yeni Oluşum, Anlayış ve Yaklaşımlar Neler Olmalıdır?* Uluslar Arası Avrupa'da ve Türk Cumhuriyetleri'nde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.

Bayraktar, E. (1996). *Müzik Öğretimi ve Çağdaş Teknoloji,* Müzik Öğretimi, Müzik Ansk. Yayınları, Ankara: Alf Matbaası.

Saygun, A. (1983). *Atatürk ve Musiki.* Ankara: Ajans Türk Matbaası.

Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi*, Müzik Ansk. Yayınları, Ankara: Kurtuluş matbaası.

Uçan, A. (1996a). *Müzik Öğretimi Nasıl Geliştirilebilir?* Müzik Öğretimi, Müzik Ansk. Yayınları, Ankara: Alf. Matbaası.

Uçan, A. (1996b). *Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bakış.* Müzik Öğretimi, Müzik Ansk. Yayınları, Ankara:Alf Matbaası.